

## BACHADONDAN TASHQARI HOMILADORLIK VA BITTA BACHADON NAYIDA HOMILADOR BO'LISH IMKONIYATI

*Junaydullayeva Mahliyo O'ktam qizi*  
*Farg'ona shahar Abu Ali Ibn Sino nomidagi*  
*Jamoat salomatligi texnikumi*  
*“Maxsus fanlar” kafedrasi o'qituvchisi*

**Annotatsiya:** Ushbu maqolada bachadondan tashqari homiladorlik va bitta bachadon nayida homilador bo'lish imkoniyati haqida aytib o'tilgan va muallif tomonidan tavsiyalar berilgan.

**Kalit so'zlar:** Ob'ektiv tekshiruv, Sub'ektiv tekshiruv, UTT, urug'lanish, endometrioz, poliplar, kistalar

### ECTOPIC PREGNANCY AND THE POSSIBILITY OF PREGNANCY IN ONE FALLOPIAN TUBE

**Annotation:** This article discusses the possibility of ectopic pregnancy and pregnancy in one fallopian tube, and the author gives recommendations.

**Keywords:** Objective examination, Subjective examination, UTT, fertilization, endometriosis, polyps, cysts.

Ko'p ayollar faqat bitta bachadon trubasi qolgan holatda homilador bo'lish imkoniyati haqida bilishni xohlaydi. Ko'pincha, bachadon trubasini olib tashlashga tashqarida joylashgan homiladorlik, ya'ni homila bachadon bo'shlig'idan tashqarida rivojlanganda qaror qilinadi. Bu holat ayolning sog'lig'i uchun jiddiy xavf tug'diradi va homiladorlikni jarrohlik yo'li bilan to'xtatishni talab qiladi. Agar ayolda faqat bitta bachadon trubasi qolgan bo'lsa ham, homilador bo'lish imkoniyati mavjud.

**Agar faqat bitta bachadon trubasi qolgan bo'lsa, homilador bo'lish mumkinmi?**

Agar ikkinchi bachadon trubasi urug'lanishga yaroqli bo'lsa, ayolda trubani olib tashlash jarrohlik operatsiyasidan keyin homilador bo'lish imkoniyati bor. Urug'lanish bachadon trubasining ichida sodir bo'ladi va bitta o'tadigan truba mavjud bo'lsa, homiladorlik ehtimoli yuqori.

Sog'lom ayol organizmida ovulyatsiya jarayoni bir oy o'ng, boshqa oy esa chap tuxumdonlarda rivojlanadi. Natijada, urug'lanish bir oyda o'ng, boshqa oyda chap trubada sodir bo'ladi. Misol uchun, birinchi oyda tuxum hujayrasi o'ng tuxumdonlarda pishsa va o'ng truba olib tashlangan bo'lsa, urug'lanish sodir bo'lmaydi. Keyingi oyda esa chap tuxumdonlar ovulyatsiya qilganda homiladorlik ehtimoli mavjud bo'ladi.

**Tashqarida joylashgan homiladorlikda truba qachon yorilishi mumkin?**

Agar urug‘lanish sodir bo‘lib, tuxum hujayrasi bachadon bo‘shlig‘idan tashqarida o‘rnashgan bo‘lsa, tashqarida joylashgan homiladorlik rivojlanadi. Ushbu murakkab homiladorlik tuxum hujayrasining qorin bo‘shlig‘iga, tuxumdon yoki bachadon to‘qimalariga o‘rnashishi bilan bog‘liq bo‘ladi.

Asosiy sabablari:

- Kichik chanoq a‘zolarida jarrohlik amaliyotlari
- Surunkali shaklda kechuvchi siydik-tanosil tizimining yallig‘lanish kasalliklari
- Endokrin buzilishlar
- Reproduktiv organlarning tug‘ma anatomik nuqsonlari
- Favqulodda kontratseptiv usullardan foydalanish
- Bachadon va bachadon trubalaridagi o‘sma kasalliklari

G‘ayritabiiy, tashqarida joylashgan homiladorlikning dastlabki belgilari odatiy homiladorlikdagidek kechadi. Ayolda charchoq, ertalabki holsizlik, hissiy o‘zgarishlar kuzatiladi. 6-dan 10-haftagacha bo‘lgan davr eng xavfli davr hisoblanadi. Aynan shu kunlarda ayolda bachadon trubasining yorilishi mumkin — bu ayolning sog‘ligi va hayotiga xavf soluvchi holatdir.

**Tashqarida joylashgan homiladorlik va truba yorilishiga xavf tug‘diruvchi belgilari**

| Belgi                                           | Tavsif                                                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Qorin og‘rig‘i                                  | Ayol qorin pastida, ayniqsa zararlangan truba tomonida og‘riq, spazm yoki kesuvchi og‘riqlarni his qiladi.                                                                                                              |
| Siydik chiqarish va ichakni bo‘shatishda og‘riq | Bemor siydik chiqarish paytida kuchayadigan og‘riqdan shikoyat qiladi. Anal sohada bosim hissi va og‘riqlar paydo bo‘ladi.                                                                                              |
| Qon ajralishi                                   | Bachadon trubasidan qon ketish qorin bo‘shlig‘iga qon o‘tishiga sabab bo‘ladi. Progesteron darajasi pasayishi tufayli bachadon bo‘shlig‘idan qon ketishi kuzatiladi, bu holat hayzga o‘xshash ajralmalar bilan kechadi. |

Agar yuqoridagi xavfli belgilardan birini sezsangiz, zudlik bilan shifokorga murojaat qilish lozim.

**Bachadon trubasini saqlab qolish mumkinmi, agar tashqarida joylashgan homiladorlik rivojlansa?**

Ko‘plab ayollar tashqarida joylashgan homiladorlikdan keyin homiladorlik jarayoni va homilaning rivojlanishi qanday kechishini bilishni xohlaydi. Shunday holatda, deyarli barcha bemorlar fallopiy trubasini saqlab qolishni istaydi. Bunday trubani saqlab qolish mumkin, agar operatsiya laparoskopik usulda o‘tkazilsa. Bunday

amaliyotni bemorlar yaxshi qabul qiladi. Yana bir afzalligi shundaki, shifokor faqat homila tuxumini chiqarib oladi, bachadon trubasini esa olib tashlamaydi.

Bunday jarrohlik aralashuvlari oxirgi hayz ko‘rish kunidan boshlab hisoblanganda ikki oygacha bo‘lgan muddatda amalga oshiriladi. Agar homiladorlik muddati 8 haftadan oshsa, bachadon trubasining yorilish xavfi ortadi. Shu sababli, shifokorlar bo‘shliq orqali o‘tkaziladigan operatsiyani o‘tkazadilar. Agar ayol laparoskopiya o‘tkazsa, tiklanish jarayoni tezroq kechadi va spayka paydo bo‘lish xavfi minimal bo‘ladi.

Shu bilan birga, laparoskopiya bachadon trubasini saqlab qolish usullaridan biri hisoblanganiga qaramay, shifokorlar fallopiy trubasining funksiyasini saqlab qolishiga kafolat bera olmaydi. Bu tekshiruv ham diagnostik, ham davolash maqsadida amalga oshiriladi. Jarayon kichik bir kesik orqali laparoskop kiritishdan iborat. Ushbu tekshiruv orqali quyidagilar aniqlanishi mumkin:

- spayka,
- mioma,
- endometrioiz,
- poliplar,
- kistalar. Spaykalar va endometrioiz o‘choqlari darhol olib tashlanishi mumkin, ammo jiddiy kasalliklar qo‘shimcha tadqiqot va davolash yo‘llarini izlashni talab etadi.

Laparoskopiyaning bir qancha qarshi ko‘rsatmalari va mumkin bo‘lgan oqibatlar mavjud, shuning uchun klinika zamonaviy uskunalar bilan jihozlangan va yuqori malakali xodimlarga ega bo‘lishi lozim.

Amaliyotchi shifokorlar ma’lumotlariga ko‘ra, laparoskopiyadan so‘ng faqat 15% bemorlarda bir yil ichida homiladorlik kuzatilgan. Agar bir yil davomida tabiiy yo‘l bilan homilador bo‘lishga urinishlar natija bermasa, juftlarga sun’iy urug‘lantirish (EKU) imkoniyatini ko‘rib chiqish tavsiya etiladi.

### **Bitta truba bilan homiladorlik — maslahatlar**

Agar ayolda faqat bitta bachadon trubasi qolgan bo‘lsa, bu tabiiy homiladorlikka qarshi ko‘rsatma hisoblanmaydi. Shu bilan birga, organizmning holatiga tayyorgarlik ko‘rish va unga g‘amxo‘rlik qilish muhimdir.

### **Bitta fallopiy trubasi bilan homilador bo‘lishga yordam beradigan asosiy maslahatlar:**

- Bachadon trubasi olib tashlanganidan keyin kamida olti oy o‘tishi kerak, shundan so‘ng homiladorlikni rejalashtirish mumkin. Bu muddatda organizm tiklanadi va gormon darajalari normallasadi.
- Gisterosalpingografiyadan o‘tish tavsiya etiladi. Ushbu diagnostika qolgan fallopiy trubasining o‘tkazuvchanligini tekshirish uchun zarurdir.

• Ayol va uning sherigi jinsiy yo‘l bilan yuqadigan infektsiyalarga test topshirishlari kerak. Agar surunkali yallig‘lanish jarayoni aniqlansa, homiladorlik ehtimoli kamayadi.

• Oziqlanish tartibini to‘g‘irlash, chekish va alkogol ichimliklarni iste‘mol qilishdan voz kechish kerak. Bu orzudagi homiladorlik muddatlarini yaqinlashtiradi.

Ayol bitta truba bilan ham homilador bo‘lishi mumkin. Boshqa trubani olib tashlash har qanday bemor uchun katta stress hisoblanadi. Ammo to‘g‘ri tayyorgarlik, diagnostika, xavflarni bartaraf etish va tajribali mutaxassislariga murojaat qilish bitta truba bilan tabiiy homiladorlik ehtimolini oshiradi.

### **Ekstrakorporal urug‘lantirish va bitta bachadon trubasi bilan homiladorlik**

Ayolda bachadon trubasi tug‘ma nuqson tufayli yoki tashqarida joylashgan homiladorlik natijasida yo‘q bo‘lishi mumkin. Bitta bachadon trubasining mavjudligi urug‘lanish imkoniyatini kamaytiradi. Shunga qaramay, bitta bachadon trubasi bilan homiladorlik mumkin. Har oyda tuxumdonlardan birida ovulyatsiya sodir bo‘ladi va tuxum hujayrasi o‘sha tuxumdon bilan bog‘langan bachadon trubasida urug‘lanadi. Muvaffaqiyatli urug‘lanish uchun quyidagi omillarning uyg‘un kelishi kerak:

- tuxumdonlarning faol ishlashi,
- bachadon trubalarining yaxshi o‘tkazuvchanligi,
- o‘z vaqtida jinsiy aloqa qilish yoki EKV jarayonida sun‘iy urug‘lantirish.

Salbiy oqibatlardan qochish uchun kelajakdagi ona reproduktolog va embriolog ko‘rsatmalariga qat‘iy amal qilishi kerak.

### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

- 1.YA.N. Allayorov.”Onalikda hamshiralik parvarishi” Toshkent 2012
- 2.YA.N. Allayorov “Akusherlik” Toshkent, 2008
- 3.M.F. Ziyaeva, G.Mavlonova “Ginekologiya” Toshkent, 2007.

### **Qo‘shimcha adabiyotlar:**

- 4.YA.N.Allayorov “Reproduktiv salomatlik va kontratseptiv texnologiya” Toshkent , “Istiqlol” nashriyoti 2005 yil.
- 5.A.A. Qodirova, M.X.Kattaxo‘jaeva “Akusherlik amaliyoti”,Toshkent, 2001
- 6.R.Xo‘jaeva, X.Saburov. “Homiladorlik ayol va emizikli onaning hayot tarzi” Toshkent, 1991 yil.
- 7.V.I.Bodyajina, “Akusherlik” Meditsina, 2000.